

Miserentissimus Redemptor

XI. Pius pápa

az Úr Jézus szentséges Szívét mindenki részéről megillető engesztelésről

*a római szentszékekkel közösségben élő
pátriárkákhöz, primásokhoz, érsekekhez, püspökökhöz
és más rendes joghatóságú főpapokhoz*

Tisztelendő Testvérek!

Üdvöt és apostoli áldást.

Miután végtelen irgalmasságú Megváltónk az emberi nemnek az üdvösséget a keresztfán megszerezte, a világról az Atyához menetele előtt aggódó apostolainak és tanítványainak megvigasztalására azt mondta: „Íme, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.”¹ Ez az édes szó minden remény és biztonság forrása. S ez a szó, Tisztelendő Testvérek, önkéntelenül is eszünkbe jut, valahányszor innen, erről a magas kilátóról a sok bajban és nyomorúságban szenvedő emberi társadalmon, különösen a szünet nélkül támadott és ármánykodással körülhálózott egyházon széttekintünk. Mert amint ez az isteni ígélet az apostoloknak kezdetben levert lelkét fölemelte s az evangéliumi igazság magvainak az egész világon elhintésére buzdította és tüzelte: úgy később az egyházat is a pokol kapui ellen győzelemre nevelte.

Az Úr Jézus Krisztus minden időben együtt volt egyházával, *de hathatósabb segítséggel és oltalommal* különösen akkor állott egyháza mellett, mikor azt nagyobb veszedelmek és megpróbáltatások érték s mindig a helyzetnek és az időnek megfelelő támogatást nyújtott azzal az isteni bölcsességgel, „amely elér végtől-végig és mindent kellemesen elrendez”.² Sőt a legújabb időben sem rövidült meg az Úr keze.³ Kiváltképpen mikor föllépett és eléggé széles körben elterjedt az a tévedés, amely miatt már attól kellett tartani, hogy az Isten szeretetétől és a hozzávaló bizalomtól elijesztett emberek számára a keresztény élet forrásai kiapadnak.

Épen ezért, Tisztelendő Testvérek, most arról akarunk veletek szólni, amiről a szeretettől égő Úr Jézus panaszkodott, mikor Alacoque Margitnak megjelent, s amit saját kinyilatkoztatása szerint az emberektől az ő lelki javukra elvár és akar – mert egyes hívek talán még nem tudják vagy mások nem törődnek vele – tudniillik a méltó elégtételadásnak kötelességéről, amellyel az Úr Jézus szerető Szívének tartozunk, még pedig azzal a szándékkal, hogy ki-ki közületek az ő nyáját arra buzgón megtanítsa és annak végrehajtására buzdítsa, amit mondani fogunk.

A Megváltó végtelen irgalmasságának egyéb bizonyosságai között különösen kitűnik, hogy a keresztény hívek szeretetének megfogyatkozásának idején maga az isteni szeretet mutatkozott be, mint különös tiszteletnek tárgya s jóságának gazdagsága bőségesen kitárult ama vallásos gyakorlat folytán, amelyben az Úr Jézus szentséges Szívét tiszteljük, „akiben a bölcsesség és tudomány minden kincsei rejlenek”⁴.

Amint a Noé bárkájából kilépő emberi nem előtt a Jóisten a barátság szövetségének jelét fölragyogtatta – a felhőkben feltűnő szivárványt⁵ –, úgy az újkor zavaros

¹ Mt 28,20

² Bölcs 8,1

³ Iz 59,1

⁴ Kol 2,3

⁵ Ter 9,14

Miserentissimus Redemptor

idejében, mikor a legfortélyosabb eretnokség, a janzenista tévely, az isteni szeretetnek és jámborságnak ellensége, azt prédikálta, hogy az Istent nem mint Atyát kell szeretni, hanem mint engesztelhetetlen Bírót kell félni, a jóságos Jézus szentséges Szívét, mint a béke és szeretetnek zászlaját, magasan meglobogtatta a nemzetek előtt s a küzdelemben a biztos győzedelmet előre jelezte. Boldog emlékű elődünk XIII. Leó pápa Jézus szentséges Szíve tiszteletének korszerűségét fölismerve, *Annum Sacrum* kezdetű körlevelében igen találóan mondja: „Mikor az egyház az ő első korszakában a császárok igája alatt nyögött, a fiatal császárnak a magasban megjelent kereszt volt előjele és okozója a győzelemnek, amely nyomban bekövetkezett. S íme most más kedvező és isteni jel tűnik föl szemünk előtt: az Úr Jézus szentséges Szíve, tűzlángok közt sugárzó fényözönben, fölötte a kereszttel. Beléje kell helyezni minden reménységet. Tőle kell kérni és várni az emberek üdvösségét.”

Valóban úgy van, Tisztelendő Testvérek! Mert eme szerencsés jelben és az annak folytán kialakult ájtatosságban ugyebár benne foglalatik a vallásnak egész lényege és a tökéletes életre vezérlő elv, amely az Úr Krisztus alapos megismerésére gyorsan elvezeti az elméket, az Úrnak nagyobb szeretetére és tökéletesebb utánzására hathatósan indítja a lelkeket? Senkise csodálkozzék tehát, hogy elődeink ezt a bevált ájtatosságot állandóan védték a rágalmozók minden nyelveskedése ellen, a lehangosabb dicséretekkel elhalmozták és nagy buzgalommal előmozdították, amint az idők és a körülmények javasolták. A Szentlélek Úristen sugalmazására történt, hogy a hívek jámbor áhítata az Úr Jézus Szíve iránt napról-napra fokozódott. Lassan jámbor társulatok alakultak az isteni Szív tiszteletének előmozdítására, majd kialakult a szokás, minden hónap első péntekjén az Úr Jézus kívánsága szerint a szentáldozáshoz járulni, amely szokás ma már egészen általános.

De a szentséges Szív tiszteletéhez tartozó áhítatgyakorlatok között kiválóan kitűnik és különös említésre méltó az a följánlás, amellyel önmagunkat és mindenünket az Úr Jézus isteni Szívének szenteljük s egyben elismerjük, hogy mindent az örök isteni szeretetnek köszönhetünk. Hogy ezt az ájtatosságot az isteni Megváltó mennyire kívánja az emberektől – nem annyira isteni jogánál fogva, mint inkább irántunk való szeretetéből – arra isteni Szívének szűztiszta tanítványát, Margit Máriát tanította, aki azt a lelkiatyjával, de la Colombiere Kolossal együtt először gyakorolta. Követték őt idők folyamán egyes emberek, családok és magántársulatok, végül hatóságok, községek és országok.

Az elmúlt században és a mostaniban istentelen emberek mesterkedése folytán odáig jutottunk, hogy az Úr Krisztus uralmát elvetették, az egyház ellen nyílt harcot indítottak, az isteni és a természetes joggal ellenkező törvényeket és néphatározatokat hoztak, sőt országgyűlésekben hangoztatták: „Nem akarjuk, hogy ez rajtunk uralkodjék.”⁶ Viszont az említett följánlásból mint az emberiség egységes hangja kitört és erőteljes ellenszólamként hallatszott az isteni Szív tisztelőinek hangja az Úr Jézus dicsőségének védelmére és jogainak érvényesítésére: „Uralkodnia kell neki”⁷, és „Jöjjön el a Te országod”. S megtörtént végül az az örömdetes esemény, hogy az egész emberi nemet, amely a természet jogánál fogva jogos tulajdona

⁶ Luk 19,14

⁷ 1Kor 15,25

Miserentissimus Redemptor

Krisztusnak, akiben egyedül újulnak meg mindenek,⁸ az évszázadnak elején boldogemlékű elődünk, XIII. Leó pápa, a keresztény világ lelkesedése között följánlotta az isteni Szívnek. Később ezt az öröndetes és szerencsés kikezdést, mint *Quas primas* kezdetű körlevelünkben mondtuk, a jó Isten kegyelméből Mi Magunk tovább fejlesztettük és betetőztük, midőn a püspökök és a hívek sokszor hangoztatott kívánságára és óhajára Krisztusnak, a mindenség királyának, az egész keresztény világban megünnepelt ünnepét elrendeltük.

S midőn ezt tettük, nemcsak kellőleg megvilágítottuk Krisztusnak legfőbb uralmát a mindenség fölött, az emberi társadalom, a család és az egyes emberek fölött, hanem már előre élveztük annak a boldog napnak örömeit, amelyen az egész világ önként és szívesen engedelmeskedik a Krisztus király szelíd uralmának. Ugyanazért akkor egyben meghagytuk, hogy az elrendelt új ünnep alkalmával a Jézus Szívének való följánlás évenként megújíttasson, hogy annak gyümölcseit biztosabban és bővebben elnyerjük és az összes nemzeteket a királyok Királyának, az uralkodók Urának szívében keresztény szeretettel és béke kötelékével egybekapcsoljuk.

Hanem az eddigi összes ájtatosságokhoz, különösen az annyira üdvösséges följánláshoz, amely a Krisztus király ünnepének elrendelése által mintegy megerősítést nyert, még egy másik ájtatosságnak kell járulnia, amelyről veletek, Tisztelendő Testvérek, most valamivel bővebben óhajtunk szólni, tudniillik az Úr Jézus szentséges Szívének nyújtandó méltó *elégtétel*, vagy amint még mondják, *jóvátétel* ájtatosságának. Mert hogyha a följánlásban az első és legfőbb követelmény, hogy a Teremtő szeretetének a teremtmény szeretete viszonzásul szolgáljon, akkor önként jelentkezik a követelmény, hogy az örök szeretetnek, ha azt vagy feledékenységből elhanyagoltuk, vagy sértéssel megbántottuk, valamiképpen elégtételt adjunk az elkövetett igazságtalanságokért. Ezt a köteleességet általában jóvátételnek nevezzük.

Bár mindkét ájtatosságra azonos okokból vagyunk kötelesek, mégis az elégtételadással vagy kiengeszteléssel az igazságosságnak és a szeretetnek hathatósabb címén is tartozunk. Az igazságosságnál fogva azért, hogy a bűneinkkel az Istenen ejtett sérelmet kiengeszteljük és a megsértett rend a bűnbánat által helyreálljon. A szeretet címén pedig azért, hogy a szenvedő és gyalázatunkkal tetézett Krisztussal együtt szenvedjünk s neki gyarlóságunk mértéke szerint legalább valami vigasztalást nyújtsunk. Mivel ugyanis valamennyien bűnösök vagyunk és számtalan a vétünk, az Istennek nemcsak azzal a tisztelettel tartozunk, amellyel Ő szent fölségét köteles hódolattal imádjuk, vagy az Ő legfőbb hatalmát könyörögve elismerjük, vagy az Ő végtelen bőkezűségét hálaadással dicsérjük; hanem azonfelül az igazságosan megtorló Istennek eleget is kell tennünk számtalan vétünkért, bántalmunkért és hanyagságunkért. Tehát a följánláshoz, amellyel magunkat Istennek átadjuk és azzal a szentséggel és tartóssággal, amely az Angyali Doktor tanítása szerint a szenteléssel jár, Istennek szenteltek leszünk, még hozzá kell járulnia az engesztelésnek, hogy általa a bűnök teljesen eltöröltessenek s így az igazságos és szent Isten vissza ne vessen minket, mint méltatlanokat és vakmerőket, s a mi áldozatunkat látatlanul el ne utasítsa, hanem szívesen fogadja.

Az elégtétel kötelessége ráharamlik az egész emberi nemre, mert, amint a keresztény hit tanítja, Ádám vétke után az eredeti bűn által megfertőzött, a bűnös hajlamoknak alávetett és szánandóan megromlott egész emberiség az örök

⁸ Ef 1,10

Miserentissimus Redemptor

kárhozatra volt szánva. Ezt korunknak büszke bölcsei, Pelagius régi tévedését követve, tagadják ugyan és az emberi természetnek veleszületett jóságát hangoztatják, amely saját erejéből folyton jobban kifejlődik. De az emberi büszkeségnek ezt a hamis találmányát elveti az apostol, arra intvén minket, „hogy a természet szerint a halál fiai valánk”⁹.

A közös engesztelésnek kötelességét az emberek kezdettől fogva valóban elismerték és természetes hajlamból kifolyólag Istent nyilvános áldozatokkal engesztelték. De teremtett emberi erő a bűnök kiengesztelésére nem volt elégséges, ha az emberi természet megváltására az Isten fia nem vállalkozott volna. Ezt maga az emberiség Megváltója kinyilatkoztatta a Zsoltáros szavával: „Áldozatot és ajándékot nem akartál, testet pedig alkottál nekem. Az égő- és bűnáldozatokat nem kedvelted. Akkor mondtam, íme jövök.”¹⁰ És tényleg „a mi betegségeinket ő viselte és fájdalmainkat ő hordozta, megsebesítettett a mi gonoszságainkért”¹¹, és „a mi bűneinket maga hordozta testében a fán”¹², „eltörölvén az ellenünk szóló végzés kéziratát, mely ellenünk bizonyított, és elvévén azt fölszegezé a keresztre”¹³, hogy a „bűnöknek meghalván, az igazságnak éljünk”.¹⁴

Noha Krisztus megváltásának bőséges gyümölcse minden bűnünket megbocsátotta¹⁵, mégis az isteni bölcsesség csodálatos rendelkezése folytán, amely szerint testünkben kell betöltenünk a Krisztus szenvedéseinek mintegy elmaradott részét az Ő testéért, mi az anyaszentegyház¹⁶, mi emberek ahhoz az imádáshoz és elégtételhez, amelyet Krisztus a bűnösök nevében Istennek megadott, hozzácsatolhatjuk a mi imádásunkat és elégtételünket is, sőt erre kötelesek is vagyunk. De sohase feledjük, hogy az engesztelésnek minden hatályossága egyedül Krisztus véres áldozatából származik, amely vérontás nélkül szüntelenül megújul a mi oltárainkon. „Hiszen egy és ugyanaz az áldozat, ugyanaz most az áldozat bemutatója a papok közvetítésével, mint aki akkor önmagát föláldozta, csak az áldozat módja különböző.”¹⁷ Tehát az oltár szentséges áldozatával kapcsolatban kell a papoknak és a híveknek önmagukat följajánlani, hogy ők is valósággal föláldoztassanak „élő, szent és Istennek tetsző áldozatul”¹⁸. Sőt szent Cyprián habozás nélkül állítja: „Az Úrnak áldozata nem jár a kellő megszentelődéssel, ha saját magunk följajánlása és föláldozása nem felel meg a szenvedésnek.”

Amiért is int minket az apostol, hogy „a mi testünkön mindenkor velünk hordozzuk Jézus sanyargatását”¹⁹, és Krisztussal eltemetve és együvé oltva az ő halálának hasonlatossága szerint²⁰, testünket nemcsak megfeszítsük a vétkekkel és

⁹ Ef 2,3

¹⁰ Zsid 10,5-7

¹¹ Iz 53,4-5

¹² 1Pét 2,24

¹³ Kol 2,14

¹⁴ 1Pét 2,24

¹⁵ Kol 2,13

¹⁶ Kol 1,24

¹⁷ Conc. Trid. Ses. XXII.c. 2.

¹⁸ Róm 12,1

¹⁹ 2Kor 4,10

²⁰ Róm 6,5

Miserentissimus Redemptor

kívánságokkal együtt²¹, „eltávoztatván evilági kívánság romlottságát”²², hanem Jézus élete kinyilváníttasson a mi testeinken és az Ő örök papságának részeseivé levén „ajándékokat és áldozatokat mutassunk be a bűnökért”.²³ S eme titokzatos papságban, az elégtételadás és áldozás tisztjében nemcsak azok részesek, akiket Krisztus Jézus, a mi főpásztorunk szolgálóiként használ, hogy Istennek a tiszta áldozatot napkelettől-napnyugatig, minden helyen bemutassák, hanem az összes hívek is, akiket az apostol-fejedelem joggal nevez „választott nemzetségnek, királyi papságnak”.²⁴ Ők is tartoznak úgy önmagukért, mint az egész népért áldozni a bűnökért,²⁵ csak úgy, mint minden pap és főpap, ki az emberek közül választatik és az emberekért rendeltetik Isten előtti ügyeikben.²⁶

Minél tökéletesebben megfelel a magunk följajánlása és föláldozása Krisztus áldozatának, azaz minél jobban föláldozzuk az önszeretetet és vágyainkat s testünket megfeszítjük azzal a titokzatos keresztfeszítéssel, amelyről az apostol beszél, a könyörgésnek és engesztelésnek annál bővebb gyümölcseit nyerjük el a magunk számára. Csodálatos a viszony az összes hívek és Krisztus közt, olyan mint a fej és a test többi tagjai közt, s amilyen a szentek titokzatos egyességében rejlik, amelyet a katolikus hit vall. Úgy az egyes emberek, mint a népek, nemcsak egymáshoz kapcsolódnak, hanem azzal is összefüggnek, „aki a fő, Krisztus, kitől az egész test összeköttetvén és egybefoglaltatván minden íznek szerkezete által, a test növekedését szerzi, maga épülésére a szeretet által”.²⁷ Ezt maga a közvetítő az Isten és az emberek közt, az Úr Jézus Krisztus, halála előtt az Atyától kérte: „Én öbennük és Te Énbennem, hogy tökéletesen egyé legyenek.”²⁸ Amint tehát a Krisztussal egyesülést kifejezi és megerősíti a följajánlás, úgy az engesztelés ugyanazt az egyesülést először a bűnök eltörlésével megkezdi, azután a Krisztus szenvedéseiben részesedéssel tökéletesíti, végül a testvérekért áldozatot bemutatva betetőzi.

Az irgalmas Jézusnak az volt a szándéka, mikor szívét nekünk megmutatta, amely a szenvedés jeleit viseli s a szeretet lángjaitól lobog, hogy egyrészt a bűn végtelen gonoszságát megismerjük, másrészt a Megváltó végtelen szeretetét csodálva, a bűnt minél jobban utáljuk s a szeretetet minél melegebben viszonzjuk.

Az engesztelésnek vagy jóvátételnek szelleme mindig az első és legfőbb eleme volt az Úr Jézus szentséges Szíve tiszteletének és semmi sem egyezik annyira annak eredetével, természetével, hatásával, az ájtatosságnak különleges szokásaival, amint bizonyítja a történelem, a gyakorlat, a szent liturgia és a római pápák okmányai. Midőn Krisztus szent Margit Máriának megjelent, végtelen szeretetét hangsúlyozta, s mint bánatos ember a hálátlan emberek részéről őt ért bántalmak miatt a következő szavakkal panaszkodott, amelyek vajha mélyen bevésődnének minden jó lélekbe s soha feledésbe ne mennének: „Íme a szív, mely annyira szerette az embereket s őket elhalmozta minden jótéteménnyel, de végtelen szeretetéért

²¹ Gal 5,24

²² 2Pét 1,4

²³ Zsid 5,1

²⁴ 1Pét 2,9

²⁵ Zsid 5,3

²⁶ Zsid 5,1

²⁷ Ef 4,15-16

²⁸ Jn 17,23

Miserentissimus Redemptor

cserébe nem talált hálát, hanem ellenkezőleg, feledést, közömbösséget és bántalmakat tapasztalt néha még azok részéről is, kiket hozzá a különös szeretetnek kötelessége hivatásszerűen is fűzné.”

Ezeknek a bűnöknek engesztelésére sok egyebek között, mint neki különösen kedveseket, a következőket ajánlotta: hogy a hívek az engesztelés szándékával a szentáldozáshoz járuljanak, amelyet engesztelő szentáldozásnak neveznek; engesztelő könyörgéseket és imádságokat mondjanak egy teljes órán át, amely ájtatosság igen találóan *szentóra* néven ismeretes. Ezeket az ájtatosságokat az egyház nemcsak jóváhagyta, hanem bőséges lelki kegyelmekkel is gazdagította.

Ámde mindezek az engesztelő szertartások vajon micsoda vigasztalást nyújthatnak a mennyekben boldogan uralkodó Krisztusnak?

„Mutass egy szerető lelket – s az megérti, amit mondok”, szent Ágoston eme szavaival felelünk rá²⁹, amelyek ide kitűnően illenek. Mert ha az Istent szerető lélek a múltba tekint, elmélkedve látja és nézi Krisztust, amint az emberekért szenved, gyötrődik, a legszönyöbűbb fájdalmakat viseli, „érettünk emberekért és a mi üdvösségünkért” a szomorúság, aggodás és szégyen terhe alatt összeroskad, sőt „bűneinkért megroncsolva” minket sebeinek kékségével meggyógyít.

S a jámbor lelkek méltán szemlélik őt így, mert az embereknek bármely időben elkövetett vétségei és bűnei egyaránt okozói³⁰ voltak, hogy az Isten Fia a halálba ment, s – amennyiben rajtuk áll – most is a halált hoznák Krisztusra ugyanazokkal a fájdalmakkal és szenvedésekkel együtt, mert minden egyes bűn valamiképpen megújítja Krisztus szenvedését „újra megfeszítvén az Isten Fiát és csúfot úzván belőle”³¹. Ha pedig Krisztus lelke a mi jövőnk és előrelátott bűneinkért is szomorú lett egészen a halálig, úgy bizonyos, hogy már akkor valamiféle vigasztalást merített az általunk nyújtandó és szintén előrelátott elégtételből, mikor megjelent neki egy angyal a mennyből³², hogy az undortól és aggodástól vonagló szívét megvigasztalja. Sőt az Úr Jézus szentséges szívét, amelyet a hálátlan emberek bűnei szünet nélkül bántanak, most is megvigasztalhatjuk titokzatos módon ugyan, de valósággal. Hiszen – amint a szent szertartás szövegében is olvassuk – Krisztus maga panaszkodik a zsoltáros szájából, hogy barátai elhagyják: „Szidalmat és ínséget vár szívem. És vártam, ki szánakozzék és nem volt; és ki megvigasztaljon és nem találtam.”³³

További bizonyíték rá, hogy Krisztus engesztelő szenvedése megújul, valamiképpen folytatódik és befejeződik az ő titokzatos testén, amely az egyház. Mert – hogy újra szent Ágoston szavaival éljünk: „Krisztus mindent megszenvedett, amit szenvednie kellett; semmi sem hiányzik a szenvedés mértékéből. Tehát befejeződött a szenvedés. De csak a fejben. Fennmaradt még a szenvedés a testben.” Amit különben Krisztus maga is kinyilatkoztatni méltóztatott, mikor az Úr tanítványai ellen még fenyegetésekkel és öldökléssel dúló-fúló³⁴ Saulhoz így szólt: „Én vagyok Jézus, kit te üldözesz.”³⁵ Ezzel világosan jelezte, hogy az egyház ellen folyó üldözések az

²⁹ In Joann. Ev. tract. XXVI. 4.

³⁰ Iz 53,5

³¹ Zsid 6,6

³² Lk 22,43

³³ Zsolt 68,21

³⁴ ApCsel 9,1

³⁵ ApCsel 9,5

Miserentissimus Redemptor

egyháznak isteni Fejét is támadják és bántalmazzák. Azért a titokzatos testében most is szenvedő Krisztus méltán és joggal elvárja tőlünk, hogy az engesztelésben társai legyünk, amit különben a hozzávaló viszonyunk is megkövetel, mert „Krisztus teste vagyunk és tagból való tagok”³⁶, s azért amit a fej szenved, azt a tagoknak is vele együtt kell szenvedniük.³⁷

Hogy pedig az engesztelés vagy jóvátétel éppen a jelen korban mennyire sürgetően szükséges, azt mindenki beláthatja, aki szemügyre veszi ezt a „gonoszban fetrengő világot”.³⁸ Mindenünnen fölhatol hozzánk a panaszos népek jaja, akiknek királyai és kormányai fölálltak és egybegyűltek az Úr ellen és az ő egyháza ellen.³⁹ Egyes országokban az isteni és emberi jogokat egyaránt eltiporják. Templomokat ledöntenek és elpusztítanak, szerzeteseket és szerzetesnőket házaikból kiüldöznek, gyalázattal, kegyetlen erőszakkal, éheztetéssel és börtönnel sújtanak; ifjak és leányok seregeit az anyaszentegyház kebeléről elszakítják, Krisztus megtagadására és káromlására, valamint a fajtalanság ocsmány bűnére biztatják; az egész keresztény nép megfélemlítve és szétszórva, a hithagyás vagy a szörnyű halál állandó veszedelmében forog.

Mindez annyira szomorú, mintha már előre jelezné a „szervedések kezdetét”, amelyeket majd ránk hoz „a bűn embere, ki fölemelkedik minden fölött, mi Istennek mondatik vagy tiszteltetik”⁴⁰.

De még szomorúbb, Tisztelendő Testvérek, hogy az ártatlan Bárány véréből a keresztségben megtisztult és a kegyelemmel fölékesített hívek közt is nagy tömegek vannak minden társadalmi osztályból, akik a vallásban hihetetlenül tudatlanok és hamis tanoktól fertőzöttek, bűnökben az Atya házához távol töltik életüket, amelyet az igaz hit fénye meg nem világít, az örök boldogság reménye nem üdít, a szeretet melege nem táplál s nem ápol, úgy hogy a sötétségben és a halál árnyékában ülnek. Azután a hívek közt elhatalmasodik az egyházi fegyelemmel és ősi hagyományokkal nem-törődés, amelyeken pedig az egész keresztény élet alapszik, a család élete eligazodik és a házasság szentsége megóvatik. A gyermekek nevelését vagy teljesen elhanyagolják, vagy túlzó kényeztetéssel elrontják, sőt az egyháztól elveszik a keresztény ifjúság nevelésének lehetőségét. Siralmasan feledésbe megy a keresztény szemérem az életmódban és öltözködésben, különösen a női öltözködésben. Vad hajsza folyik a mulandó dolgok után, mértéktelenül lesik a polgári érdeket és keresik a népszerűséget, a törvényes tekintélyt elvetik és Isten igéjét megvetik, ami által a hit elgyöngül, sőt végső veszedelembe kerül.

S ráadásul mindezekhez a bajokhoz járul mindazoknak gyávasága vagy közömbössége, akik az alvó és menekülő tanítványok mintájára, gyöngye hittel szánandóan elhagyják a szomorúságtól roskadozó és a sátán csatlósaitól körülzárt Krisztust, valamint azoknak hűtlensége, akik az áruló Júdás példájára vakmerően és szentségtörően áldoznak vagy éppen az ellenséghez átpártolnak.

Így önkéntelenül is kísért a gondolat, hogy már közeledik az idő, amelyről az Úr jósolta: „Mivelhogyan elterjed a gonoszság, soknak meghűl a szeretete.”⁴¹

³⁶ 1Kor 12,27

³⁷ 1Kor 12,26

³⁸ 1Jn 5,19

³⁹ Zsolt 2,2

⁴⁰ 2Tesz 2,4

Miserentissimus Redemptor

Ha a jámbor hívek mindezeket eszükben forgatják, nem mulaszthatják el, hogy a szenvedő Krisztus lángoló szeretetétől fölgyullasztva, fokozott buzgósággal kiengeszteljék saját és mások bűneit, az elmaradt tiszteletért Krisztusnak kárpótlást nyújtsanak és a hívek örök üdvösségét előmozdítsák. Bizonyos címen korunkra alkalmazhatjuk az apostol szavait: „Ahol eláradott a bűn, túláradóbb lett a kegyelem”⁴², mert amint megnövekedett az emberek gonoszsága, úgy viszont a Szentlélek Úristen fuvallatára megszorodott a mindkét nemű hívek száma, akik készséges lélekkel igyekeznek az isteni Szívnek a számtalan bántalomért elégtételt adni, sőt önmagukat Krisztusnak áldozatul följánlani. Mert ha valaki az eddig mondottakat szeretettel megfontolja és mélyen a szívébe vési, lehetetlen, hogy ne csak irtózzék minden bűntől mint a legfőbb rossztól és a bűnt kerülje, hanem önmagát Isten akaratának teljesen át ne engedje és az isteni Fölség megtépett tiszteletét állandó imádsággal, önként vállalt vezekléssel és a ráhulló csapások türelmes elviselésével, végül egész életének az engesztelés szellemében eltöltésével kipótolni ne törekedjék.

Ebből a szellemből sarjadtak a férfi- és női szerzetescsaládok, amelyek lelkes szolgálattal nappal és éjjel annak az angyalnak szerepét vállalják, aki az Úr Jézust a Gethsemane-kertben megvigasztalta; az apostoli szentszék által jóváhagyott és lelki kegyelmekkel megáldott jámbor társulatok, amelyek ugyancsak az engesztelést tették föladatukká, amelyet vallásos és erénygyakorlatokkal töltenek be; s végül, hogy mást ne említsünk, a megsértett isteni Fölség kárpótlására meghonosított nyilvános megkérlelések és ünnepélyes jóvátételi ájtatosságok, amelyeket nemcsak egyes hívek, hanem egész plébániák, egyházmegyék és városok végeznek.

Tisztelendő Testvérek! Valamint az Úr Jézus szentséges Szívének való följánlás szertartása szerény kezdetből kiindulva, azután szélesebb körben elterjedve, végül a megfelelő tekintélyt a Mi megerősítésünktől nyerte, úgy az engesztelésnek vagy a jámbor jóvátételnek szokását is, amelyet már régen szentül bevezettek és szentül elterjesztettek, hasonlóképpen a Mi apostoli tekintélyünkkel akarjuk megerősíteni és az egész katolikus világban megszilárdulását és minél ünnepélyesebb megülését biztosítani.

Ugyanazért határozzuk és rendeljük, hogy minden évben az Úr Jézus szentséges Szívének ünnepén, amelyet ez alkalommal oktavás első osztályú duplex ünnep rangjára emelünk, a világ összes templomaiban, a jelen körlevelünkhöz csatolt minta szerint, azonos szövegű megkérlelő vagy engesztelő imádságot intézzenek ünnepélyes formák közt az isteni Megváltó szerető Szívéhez, hogy vele bűneinket megsirassuk és Krisztusnak, a legfőbb Királynak és a szeretet Urának megsértett jogait jóvátegyük.

Bizton reméljük, Tisztelendő Testvérek, hogy az így szentül följújtott és az egész egyházban kötelezőleg előírt ájtatosságból számos és kiváló jó származik nemcsak az egyes emberekre, hanem az egyházra, a társadalomra és a családra is. Hiszen maga a Megváltó ígérte szent Margitnak, hogy mindazokat, akik szentséges Szívét ilyen tisztelettel illetik, az égi kegyelmek bőségével elhalmozza.

⁴¹ Mt 24,12

⁴² Rom 5,20

Miserentissimus Redemptor

Így a bűnösök majd „meglátván, kit általvertenek”⁴³, megindulva az egész egyháznak sóhajain és könnyein, megbánják a legfőbb Királyon ejtett sérelmeket és „szívükbe szállnak”⁴⁴, hogy bűneikben meg ne átkodjanak, s amikor meglátják majd „eljönni az ég felhőiben”⁴⁵ Őt, akit általverték, későn és haszontalanul ne sírjanak Őmiatta.⁴⁶ Viszont „az igazak legyenek igazabbak és a szentek szentebbek”⁴⁷, és megújult buzgalommal ajánlják magukat az isteni Király szolgálatába, akit most annyi megvetés, támadás és gyalázat közt látnak; kiváltképpen pedig a lelkek örök üdvének vágyától fognak égni a jó hívek, midőn az isteni Bárány siralmának átélését megszokták: „Mi haszna az én véremnek?”⁴⁸, és egyben megtanulták azt az örömet, amelyet az Úr Jézus szentséges Szíve érez „egy megtérő bűnösön”.⁴⁹

De leginkább is azt óhajtjuk és reméljük, hogy az isteni igazságosság, amely tíz igaz miatt is megbocsájtott volna a szodomainaknak, annál inkább megkönyörül az egész emberi nemben, ha a hívek egész egyeteme, Krisztussal, a közvetítővel és fejjel együtt, őt minden helyen megkérdeli, segítségül hívja és megengeszteli.

Tekintse kegyes arccal ezt az óhajunkat és rendeletünket a jóságos Istenanya, aki nekünk Jézust, a Megváltót szülte, nevelte és a keresztnél áldozatul följajánlotta, s aki Krisztussal titokzatos kapcsolata révén s ennek kiváltságos kegyelme folytán szintén Engesztelő volt s a jámbor szokás szerint így is neveztetik. Bízva az ő közbenjárásában Krisztusnál, aki az egyetlen „közvetítő Isten és emberek között”⁵⁰, de maga mellé állította anyját, mint a bűnösök oltalmát, a kegyelem sáfárát és közvetítőjét, a mennyei kegyelmek zálogául és atyai jóindulatunk tanúságául apostoli áldásunkat szeretettel adjuk rátok, Tisztelendő Testvérek és a gondjaitokra bízott nyájra.

Kelt Rómában, Szent Péternél, 1928. május 8-án, pápaságunk hetedik évében.

XI. PIUS PÁPA

⁴³ Jn 19,37

⁴⁴ Iz 46,8

⁴⁵ Mt 26,64

⁴⁶ Jel 1,7

⁴⁷ Jel 22,11

⁴⁸ Zsolt 29,10

⁴⁹ Lk 15,10

⁵⁰ Tim 2,5